

A FELÜLVIZSGÁLATI KÉRELEM BEFOGADÁSA

GYURITA RITA *

* Egyetemi adjunktus, Széchenyi István Egyetem, Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Kar, Közigazgatási és Pénzügyi Jogi Tanszék; főigazgató, Győr-Moson-Sopron Vármegyei Kormányhivatal. E-mail: gyurita.rita@gyor.gov.hu

Absztrakt

A felülvizsgálat a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) perorvoslati rendszerében szabályozott rendkívüli, a jogerőt áttörő perorvoslat, amelyet a bíróság jogerős határozata ellen – a Kp.-ban szabályozott korlátok között, illetve feltételek fennállása esetén – lehet benyújtani. A felülvizsgálati eljárás kétlépcsős, a Kúria először azt vizsgálja, hogy a felülvizsgálati kérelem befogadásának, vagyis a jogerős határozat ellen benyújtott felülvizsgálati kérelem érdemi elbírálásának a törvényi feltételei fennállnak-e, tehát a felülvizsgálati kérelem befogadhatósága tárgyában hoz határozatot. A befogadás egyfajta tartalmi szűrőként funkcionál, csak akkor kerülhet sor a felülvizsgálati kérelem érdemi elbírálására, ha a befogadás törvényben szabályozott feltételei fennállnak, vagyis a Kúria befogadta a felülvizsgálati kérelmet.

A Kúria jogegységesítő feladatának az elsődleges eszköze a felülvizsgálat. A felülvizsgálat azonban kettős funkcióval rendelkezik, az elsődleges jogegységesítő (a bíróságok jogalkalmazásának egységét biztosító) funkció mellett további, jogorvoslati (szubjektív jogvédelmi) funkcióval is rendelkezik.

A felülvizsgálati kérelemre, illetve az annak befogadására vonatkozó szabályozás a Kp. hatályba lépését követően viszonylag rövid időn belül módosult, illetve kiegészült. A jogalkotó egyrészt bővítette a befogadási okok körét, ezzel erősíteni kívánta a felülvizsgálat jogorvoslati funkcióját. Másrészt kiegészítette, és ez által egyértelműsítette, pontosította a befogadás szabályait a széttartó bírói gyakorlat, valamint az egységes jogértelmezés megbomlásának megelőzése végett, így is segítve a befogadásra vonatkozó egységes joggyakorlat kialakulását, fenntartását. A közelmúltban a befogadási okok értelmezésével összefüggésben jogegységi határozat is született, biztosítva az egységes kúriai befogadási gyakorlatot. Jelen tanulmány fókuszában a befogadásra vonatkozó szabályozás változásai, a Kúria egyes, konkrét ügyekben a befogadás tárgyában hozott végzései alapján kirajzolódó befogadással kapcsolatos kúriai gyakorlat, valamint a jogegységesítést biztosító további eszközök és a felülvizsgálat összefüggéseinek elemzése áll.

Kulcsszavak

befogadási okok, befogadás, felülvizsgálati kérelem, rendkívüli perorvoslat, jogegység biztosítása

Abstract

The review is an extraordinary remedy regulated within the system of legal remedies by the Act I of 2017 on the Code of Administrative Litigation (hereinafter: Kp.), which can be filed against a final court decision within the limits regulated by Kp. and under certain conditions. The review procedure is two-tiered: first, the Curia examines whether the legal conditions for the admission of the petition for review against a final decision are met, thereby deciding on the admissibility of the petition for review. Admission functions as a substantive filter, and the petition for review can only be substantively adjudicated if the statutory conditions for admission are met, meaning the Curia has accepted the petition for review.

The primary tool of the Curia's task to ensure uniformity in judicial practice is the review. However, the review has a dual function; besides its primary role of ensuring the uniformity of judicial practice (ensuring consistency in the application of the law by courts), it also serves an additional function as a legal remedy (subjective legal protection).

The regulations on the petition for review and its admission were amended and supplemented relatively shortly after the Kp. came into effect. The legislator expanded the grounds for admission to strengthen the remedial function of the review. Additionally, the rules of the admission were supplemented and clarified to prevent divergent judicial practices and the disruption of unified legal interpretation, thereby aiding the development and maintenance of unified practice regarding admission. Recently, a decision ensuring uniformity was issued concerning the interpretation of admission grounds, ensuring the uniformity of the Curia's practice in this regard. This study focuses on the changes in regulations concerning admission, and the Curia's practice related to admission based on its rulings in specific cases, and the analysis of other tools ensuring uniformity and their interrelations with the review.

Keywords

grounds for admission, admission, petition for review, extraordinary legal remedy, ensuring legal uniformity

1. Bevezetés

Az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény (a továbbiakban: Ákr.) jelentős mértékben átalakította a hatósági döntésekkel szembeni, kérelemre induló jogorvoslati eljárások rendszerét. Az Ákr. szabályozási logikája szerint a közigazgatási per általános jellegű (vagyis az Ákr. hatálya alá tartozó minden hatósági ügyben igénybe vehető) jogorvoslattá, a fellebbezés pedig kivételes jellegű (törvény kifejezett megengedő rendelkezése alapján), szűk körben igénybe vehető jogorvoslattá vált. Az előrehozott jogvédelem, a közigazgatási szervezeten belüli (belső) jogorvoslás kivételessé vált, jelentős mértékben leszűkült a bírói jogvédelemmel, a közigazgatási szervezeten kívüli (külső) jogorvoslással szemben. Megszűnt az a több évtizedes – bár 2010 után gyengülő – szabályozási logika a kérelemre induló jogorvoslati eljárások kapcsán, miszerint a közigazgatási hatóság elsőfokú döntése ellen először általános jelleggel (a hatósági eljárást szabályozó korábbi eljárási kódexek hatálya alá tartozó minden hatósági ügyben) a fellebbezés (belső jogorvoslat) volt biztosított, majd a fellebbezés tárgyában hozott másodfokú döntésnek lehetett kérni a bírósági felülvizsgálatát (Gyurita, 2023). A közigazgatási hatósági eljárások jellemzően egyfokúvá váltak.

A jogorvoslati rendszer átalakítása okán az egyfokú közigazgatási hatósági eljárásban (megelőző eljárásban) született hatósági döntés ellen indított közigazgatási perben a bíróság által hozott határozatok elleni további, rendkívüli perorvoslat, a felülvizsgálat, valamint az egyéb kivételes jellegű jogorvoslati, illetve jogegységet biztosító eszközök hangsúlyossá váltak.¹

2. A felülvizsgálati kérelem helye a perorvoslatok rendszerében, jellemzői

A Kp. perorvoslatokra és az alkotmányjogi panasz esetén követendő eljárásra vonatkozó része (Negyedik Rész) rendes (fellebbezés) és rendkívüli (felülvizsgálat és perújítás) perorvoslatokat szabályoz.² A fellebbezés a rendes perorvoslat, a bíróság elsőfokú, nem jogerős határozata ellen biztosított jogorvoslat. Nem lehet fellebbezni általános jelleggel, minden elsőfokú bírósági határozat ellen, fellebbezésnek csak akkor van helye, ha a) ítélet esetén a Kp. vagy a Kp. felhatalmazása alapján törvény az általa meghatározott jogvitában megengedi, valamint b) végzés esetén a Kp.-ban meghatározott esetben. Ítélet ellen a Kp. maga akkor teszi lehetővé a fellebbezést, ha a közigazgatási cselekményt megelőző eljárás nélkül valósították meg.³

Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint a felülvizsgálat a rendes jogorvoslaton túl biztosított rendkívüli jogorvoslat, amely nem hozható összefüggésbe a jogorvoslathoz való joggal: „Az Alkotmánybíróság töretlen gyakorlata szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében rögzített jogorvoslathoz való jog a rendes jogorvoslatokra vonatkozik. Tárgyát tekintve a bírói, illetőleg hatósági döntésekre terjed ki, tartalma szerint pedig az érdemi határozatok tekintetében a más szervhez vagy a magasabb fórumhoz fordulás lehetőségét jelenti. [...] Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata alapján a felülvizsgálat – mint rendkívüli jogorvoslat – az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt rendelkezéssel nem hozható összefüggésbe.”⁴

A felülvizsgálat – a fellebbezéstől (rendes perorvoslattól) eltérően – a jogerőt áttörő, rendkívüli perorvoslat, a bíróság jogerős határozata ellen lehet igénybe venni. A felülvizsgálat tárgyát képezik egyrészt a jogerős ítéletek, másrészt a jogerős végzések közül a keresetlevelet visszautasító és az eljárást megszüntető jogerős végzések.⁵ A felülvizsgálati kérelem benyújtásának – a fellebbezéstől (rendes perorvoslat) eltérően⁶ – nincs halasztó hatálya a felülvizsgálni kért bírósági határozat és az annak alapjául szolgáló közigazgatási cselekmény hatályosulására. A felülvizsgálati kérelemmel egyidejűleg azonban azonnali jogvédelem iránti kérelem is előterjeszhető.⁷

A felülvizsgálat mint rendkívüli jogorvoslat nem biztosított minden jogerős bírósági határozat esetén. A Kp. meghatározza a felülvizsgálatból kizárt határozatok körét azzal, hogy törvény – a Kp.-ben meghatározott esetkörökön túl – további, különösen indokolt esetben kizárhatja

¹ Lásd részletesen statisztikai adatokkal is alátámasztva: A Kúria elnökének országgyűlési beszámolója a Kúria 2022. évi tevékenységéről a jogegység biztosítása és az önkormányzati normakontroll körében. (pp. 4–7, 9–35). Online: <https://shorturl.at/ghISY>; A Kúria elnökének országgyűlési beszámolója a Kúria 2021. évi tevékenységéről a jogegység biztosítása és az önkormányzati normakontroll körében. (pp. 10–25). Online: <https://shorturl.at/owyJR>

² A perorvoslatok elemzését lásd részletesen: Horváth E. Í. (2019).

³ Kp. 99. § (2) bekezdés, 112. § (1) bekezdés.

⁴ 3025/2016. (II. 23.) AB határozat, indokolás [24].

⁵ Kp. 115. § (1) bekezdés.

⁶ A Kp. 100. § (6) bekezdése szerint: „Törvény eltérő rendelkezése hiányában a fellebbezésnek az ítélet hatályosulására halasztó hatálya van.”

⁷ Kp. 119. §. Továbbá az azonnali jogvédelmet lásd részletesen Kp. 50-55. §.

a felülvizsgálatot. A Kp. szerint nincs helye felülvizsgálatnak (Kp.-ben szabályozott konkrét kizárási okok):

- a) a fellebbezés kimerítésének hiánya esetén [aa) az első fokon jogerőre emelkedett határozat ellen, kivéve, ha a fellebbezést törvény nem teszi lehetővé, vagy kizárja, ab) a fél a fellebbezési jogával nem élt, és a másik fél fellebbezése alapján a másodfokú bíróság az elsőfokú határozatot helybenhagyta], továbbá
- b) a járulékos kérdések (a jogerős határozatnak csupán a kamatfizetésre, a perköltségre, a teljesítési határidőre vagy a részletfizetésre vonatkozó rendelkezései ellen), valamint
- c) a Kúria határozata ellen.⁸

A Kúria visszautasítja a felülvizsgálati kérelmet, ha a felülvizsgálatból kizárt jogerős határozat ellen – a törvényi kizárás ellenére – felülvizsgálati kérelmet terjesztenek elő, ebben az esetben a befogadhatóság tárgyában nem is hoz döntést.

A Kp. a felülvizsgálat jogalapját a fellebbezés jogalapjával egyezően határozza meg, jogszabálysértésre, illetve a Kúriának a Bírósági Határozatok Gyűjteményében közzétett határozatától (a továbbiakban: a Kúria közzétett határozata) jogkérdésben való eltérésre hivatkozással lehet felülvizsgálati kérelmet előterjeszteni.⁹

A felülvizsgálati kérelem benyújtására jogosultak köre megegyezik a fellebbezés (rendes perorvoslat) benyújtására jogosultak körével. Felülvizsgálati kérelem benyújtására jogosult a fél (felperes, alperes), az érdekelt, valamint a rendelkezés rá vonatkozó része ellen az, akire a határozat rendelkezést tartalmaz.¹⁰

A felülvizsgálati kérelem befogadhatóságának elbírálása, illetve befogadás esetén a felülvizsgálati kérelem érdemi elbírálása a Kúria kizárólagos hatáskörébe tartozik.

A Kp. indokolása a felülvizsgálat céljával összefüggésben az alábbiakat emeli ki: „E rendkívüli perorvoslat célja, hogy az egységes joggyakorlat kialakítását és biztosítását elősegítse, azzal, hogy az olyan jogszabálysértésekkel szemben nyújtson orvoslást, melyek a kúriai ítélezési gyakorlattól való eltérés vagy az uniós jog helytelen értelmezése miatt következtek be.”¹¹

A felülvizsgálatnak kettős funkciója van, elsődlegesen a Kúria Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdésében foglalt, a bíróságok jogalkalmazása egységének biztosítására vonatkozó feladattal összhangban lévő jogegységesítési funkcióval,¹² és mellette jogorvoslati, szubjektív jogvédelmi funkcióval is rendelkezik (F. Rozsnyai, 2021, 192, 198–199). A felülvizsgálat tehát a jogegység biztosításának elsődleges, de nem kizárólagos eszköze (lásd még a 4. pontban).

⁸ Kp. 116. §.

⁹ Kp. 115. § (1) bekezdés. Vö. 99. § (1) bekezdéssel.

¹⁰ Kp. 115. § (1) bekezdés. Vö. 99. § (1) bekezdéssel.

¹¹ Kp. 115. §-hoz fűzött indokolás.

¹² Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.) 25. cikk (3) bekezdése kimondja: „A Kúria a (2) bekezdésben meghatározottak mellett biztosítja a bíróságok jogalkalmazásának egységét, a bíróságokra kötelező jogegységi határozatot hoz.” Megállapította: Magyarország Alaptörvényének nyolcadik módosítása 5. cikk. Hatályos 2019. XII. 13-tól.

3. A felülvizsgálati kérelem befogadására vonatkozó szabályozás

3.1. A befogadási okok

A felülvizsgálati eljárás két szakaszra tagolódik: az első szakasz az ún. befogadási eljárás, a második szakasz pedig felülvizsgálati kérelem érdemi elbírálása. A felülvizsgálati kérelem érdemi elbírálására (második szakasz) csak akkor kerülhet sor, ha a Kúria befogadja a felülvizsgálati kérelmet, vagyis a Kúria először a befogadás feltételei fennállásának tárgyában dönt. A felülvizsgálati kérelem befogadhatóságának tárgyában történő döntés és a felülvizsgálati kérelem érdemi elbírálása két különböző határozatot igényel. E befogadhatósági vizsgálatot mint első szakaszt megelőzi annak vizsgálata, hogy nincs-e helye a felülvizsgálati kérelem visszautasításának.

A Kp. taxatív jelleggel meghatározza, és rendszerezi is a befogadhatóság feltételeit, illetve a befogadási okokat, eszerint a Kúria a felülvizsgálati kérelmet akkor fogadja be, ha

- a) az ügy érdemére kiható jogszabálysértés vizsgálata, illetve
- b) a Kúria közzétett határozatától jogkérdésben való eltérés miatt indokolt.¹³

Az a) ponthoz kapcsolódóan a Kp. további feltételeket fűz, ezek szerint a Kúria csak akkor fogadja be a felülvizsgálati kérelmet az ügy érdemére kiható jogszabálysértésre történő hivatkozás alapján, ha az alábbi feltételek valamelyike fennáll: aa) a joggyakorlat egységének vagy továbbfejlesztésének biztosítása, ab) a felvetett jogkérdés különleges súlya, illetve társadalmi jelentősége, ac) az Európai Unió Bírósága előzetes döntéshozatali eljárásának szükségessége, ad) a kérelmező alapvető eljárási jogának valószínűsíthető sérelme, vagy az ügy érdemére kiható egyéb eljárási szabálysértés miatt indokolt, vagyis amennyiben az érdemi jogszabálysértés vizsgálata ezen okok (legalább) egyike miatt indokolt.¹⁴ A Kúria befogadhatóság tárgyában hozott végzései alapján rajzolódik ki a befogadási okok bírói értelmezése, illetve a befogadásra vonatkozó kúriai gyakorlat.

Hangsúlyozandó, hogy a jogszabálysértés megjelölése nem elegendő a felülvizsgálati eljárás lefolytatásának szükségessége alátámasztására, ezzel kapcsolatban a Kúria már többször rávilágított arra, hogy: „A rendkívüli perorvoslati eljárás lefolytatásának szükségességét önmagában nem alapozza meg, hogy a fél a jogerős ítéletben foglaltakkal nem ért egyet, azt jogszabálysértőnek tartja.”¹⁵

A Kúria a joggyakorlat egységének biztosítása (a) pont aa) alpont első fordulata), mint befogadási ok értelmezése kapcsán következetesen, többször rámutatott arra, hogy: „A Kp. 118. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontja alapján, a joggyakorlat egységének biztosítása érdekében a felülvizsgálati kérelem befogadására – általánosságban – akkor kerülhet sor, ha a jogerős ítélet olyan elvi jelentőségű jogkérdést vet fel, amellyel kapcsolatban a Kúria még nem foglalt állást, feltéve, hogy a jogértelmezést igénylő elvi jelentőségű jogkérdésben a bírói gyakorlat nem egységes, vagy a joggyakorlattól eltérő bírói döntés megismétlődésének, ezáltal a jogegység megbomlásának a veszélye áll fenn.”¹⁶ A Kúria rögzítette azt is, hogy mikor tekinti egységesnek a joggyakorlatot: „A joggyakorlat egysége azt jelenti, hogy a bíróságok között nincs eltérés a tekintetben, hogy az egyes jogszabályokat miként kell értelmezni, azaz mi a jogi norma alapvető tartalma, illetve azt hogyan kell alkalmazni.”¹⁷

¹³ Kp. 118. § (1) bekezdés.

¹⁴ Lásd a befogadási okok részletes elemzését például: Kárpáti (2017, 342–344), valamint Kovács (2018, 644–649).

¹⁵ Például: Kúria Kfv. 37.187/2023/2., indokolás [21].

¹⁶ Kúria Kfv.37.196/2023/2., indokolás [13]. Lásd még például: Kúria Kfv.37.825/2022/2., indokolás [15]; Kúria Kfv.35.042/2023/3., indokolás [18]; Kúria Kfv. 37.187/2023/2., indokolás [13].

¹⁷ Kúria Kfv.VII.45.125/2023/3., indokolás [14].

A joggyakorlat egységének biztosítása (a) pont aa) alpont első fordulat), valamint a Kúria közzétett határozatától jogkérdésben való eltérés (b) pont) miatti befogadás jellemzően egymást kizáró okok, a két befogadási ok elhatárolása kapcsán a Kúria Jogegységi Panasz Tanácsa rá is mutatott, hogy: „A határozatok közötti, jogkérdésben való ellentmondás esetén tehát a Kp. 118. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontjának első fordulatára vagy a Kp. 118. § (1) bekezdés b) pontjára lehet hivatkozni a felülvizsgálati kérelemben: mindkét befogadási ok a jog egységét hivatott biztosítani. A felülvizsgálati kérelmek e két befogadási oka között az a különbség, hogy míg az utóbbi esetében a Kúria által közzétett határozattól áll fenn jogkérdésben való eltérés, addig az előbbi esetében az eltérés kettő vagy több, alsóbb fokú bíróságok által hozott határozat között fedezhető fel.”¹⁸

A joggyakorlat egységének biztosítása mellett a korábban kialakult joggyakorlat továbbfejlesztésének biztosítása (a) pont aa) alpont második fordulat) is befogadási ok, a Kúria ezzel kapcsolatban rávilágított: „A joggyakorlat továbbfejlesztése céljából a felülvizsgálati eljárás érdemi lefolytatását az indokolhatja, ha a jogerős ítélet által felvetett elvi jelentőségű jogkérdésben a bírói gyakorlat már kialakult és egységes ugyan, annak követése azonban a körülmények változására tekintettel nem támogatható.”¹⁹ Nincs lehetőség a bírói joggyakorlat továbbfejlesztésére, ha még nem alakult ki bírói gyakorlat az adott jogkérdésben: „A felülvizsgálati kérelem befogadásának nincs helye a joggyakorlat továbbfejlesztése címén, ha a felmerült jogkérdésben még nem alakult ki bírói joggyakorlat. A Kúria jogegységesítésben megnyilvánuló alkotmányos feladata a meglévő gyakorlat egységesítését jelenti, a Kúria alkotmányos szerepével ütközne, ha azért fogadná be a felülvizsgálati kérelmet, mert megelőző értelmezést kíván adni.”²⁰

A felvetett jogkérdés különleges súlya, illetve társadalmi jelentősége (a) pont ab) alpont), mint befogadási ok értelmezése kapcsán látható, hogy ez a befogadási ok túlmutat a konkrét, egyedi ügyben felmerült jogsérelem orvoslásán: „[...] a felvetett jogkérdés különleges súlyára alapítottan a Kúria a felülvizsgálati kérelmet különösen akkor fogadja be, ha az nagy számban előforduló új típusú ügyben merült fel; a jogkérdés társadalmi jelentőségére figyelemmel pedig akkor, ha a jogalanyok széles körét érinti. A befogadás ezekben az esetekben is csak akkor indokolt, ha a Kúria az adott jogkérdésben korábban még nem foglalt állást közzétett ítélkezési gyakorlatában.”²¹

A befogadási okok között szerepel az Európai Unió Bírósága előzetes döntéshozatali eljárásának szükségessége (a) pont ac) alpont), ezen okból történő befogadás esetén a felülvizsgálati kérelem érdemi elbírálását megelőzi egy másik szerv eljárása. A Kúria több felülvizsgálati kérelem esetén hivatalból vizsgálta e befogadási ok fennállását: „A Kúria a Kp. 117. § (4) bekezdése alapján hivatalból megvizsgálta a Kp. 118. § (1) bekezdés a) pont ac) alpontja szerinti befogadási okot is, az ügyben ugyanakkor nem merült fel az Európai Unió jogának alkalmazása, következésképp az Európai Unió Bírósága előzetes döntéshozatali eljárásának szükségessége sem.”²²

A kérelmező alapvető eljárási jogának valószínűsíthető sérelme, vagy az ügy érdemére kiható egyéb eljárási szabályszegés (a) pont ad) alpont), mint befogadási ok, illetve annak két fordulata elsődlegesen a perorvoslati kérelem benyújtására jogosult egyéni jogsérelmének orvoslását biztosítja. E befogadási okkal összefüggésben a Kúria rámutatott arra, hogy a „[...]”

¹⁸ 7/2023. Jogegységi határozat (Jpe.IV.60.024/2023/10.), indokolás [30].

¹⁹ Kúria Kfv.37.196/2023/2., indokolás [13].

²⁰ BH2023. 283.

²¹ Kúria Kfv. 37.187/2023/2., indokolás [15]. Lásd még például: Kúria Kfv. 37.196/2023/2., indokolás [15].

²² Kúria Kfv. 37.162/2023/2., indokolás [17]. Lásd még például Kúria Kfv. 37.172/2023/2., indokolás [17].

kérelmező alapvető eljárási jogának valószínűsíthető sérelmére, vagy az ügy érdemére kiható egyéb eljárási szabályszegésre alapozott felülvizsgálat a bíróság tisztességes eljárásának és a közigazgatás tisztességes ügyintézésének a kontrollját jelenti. Önmagában a konkrét jogszabálysértésekre – így a Kp. és a Pp. fent megjelölt rendelkezéseire – hivatkozás (alapvető eljárási jog valószínűsíthető sérelme, vagy az ügy érdemére kiható egyéb eljárási szabályszegés bemutatása nélkül) nem alapozza meg az ad) alpont szerinti befogadási kérelem teljesítését.”²³

3.2. A befogadására vonatkozó szabályozás módosítása

A felülvizsgálat befogadására vonatkozó szabályozás a Kp. hatályba lépését (2018. január 1.) követő alig több, mint két év elteltével, 2020. április 1-től módosult,²⁴ a módosítás szélesítette a befogadás feltételeit, továbbá kiegészítette és ezáltal egyértelműsítette a befogadással kapcsolatos jogértelmezést.

A módosítás során a jogalkotó egyrészt tovább rendszerezte a befogadási okokat – a 3.1. pontban már a módosításnak megfelelően ismertettük ezeket. A befogadási okok rendszerének módosulására vonatkozó jogalkotói indokolás – a felülvizsgálat jogorvoslati funkciójának hangsúlyozása végett – rámutatott arra, hogy: „Egyrészt a befogadhatósági eljárás módosul a felülvizsgálat jogegységesítő funkció melletti jogorvoslati funkciójának erősítése érdekében. Így a felülvizsgálati kérelem befogadásának négy eddigi esetköre mellé felsorakozik a kérelmező alapvető eljárási jogának sérelme, illetve az ügy érdemére kiható eljárási szabályszegés.”²⁵

Másrészt a jogalkotó a befogadásra vonatkozó szabályokat kiegészítette. Rögzítésre és ezáltal egyértelműsítésre került, hogy a felülvizsgálati kérelemben a felülvizsgálat jogalapja mellett meg kell jelölni a felülvizsgálati kérelem befogadhatóságának konkrét okát is, azonban annak fennállását bizonyítani és azt – a kérelmező alapvető eljárási jogának valószínűsíthető sérelme, vagy az ügy érdemére kiható egyéb eljárási szabályszegés miatt indokolt befogadási ok kivételével – indokolni nem kell. Továbbá a Kúria közzétett határozatától jogkérdésben való eltérés, mint befogadási ok esetében természetesen meg kell jelölni azt a közzétett kúriai határozatot, és annak azt a részét, amelytől a felülvizsgálni kért határozat jogkérdésben eltér.²⁶ A felülvizsgálati kérelemben több befogadási ok is megjelölhető, de legalább egy befogadási okot meg kell jelölni.

Harmadrészt a módosítás során a Kp.-ben szabályozásra került az is, hogy a bíróság a felülvizsgálati kérelemben megjelölt befogadhatósági okhoz sincsen kötve, tehát a befogadhatósági ok kapcsán nem érvényesül a kérelemhez kötöttség elve.²⁷ E rendelkezéshez fűzött indokolás kiemeli, hogy: „A bíróság a befogadhatósági okhoz sincsen kötve, ha nézete szerint a felülvizsgálati kérelemben meg nem jelölt okból szükséges a felülvizsgálati kérelem befogadása, akkor azt megteheti.”²⁸

Ha a felülvizsgálati kérelemben nem kerül megjelölésre befogadhatósági ok, akkor annak az a jogkövetkezménye, hogy visszautasításra kerül a felülvizsgálati kérelem, mivel nincs helye hiánypótlásnak a befogadhatósági ok megjelölése tekintetében.²⁹ A Kúria gyakorlata alapján megállapítható, hogy a felülvizsgálati kérelem visszautasítására került sor már a befogadásra

²³ Kúria Kfv. 37.196/2023/2., indokolás [17]. Lásd még például: Kúria Kfv. 37.187/2023/2., indokolás [17].

²⁴ Az egyes törvényeknek az egyfokú járási hivatali eljárások megteremtésével összefüggő módosításáról szóló 2019. évi CXXXVII. törvény (a továbbiakban: Efjtv.) 230. §. Hatályos 2020. 04. 01-től.

²⁵ Efjtv. végső előterjesztői indokolása 228-231. §-hoz.

²⁶ Kp. 117. § (4) bekezdés. Beiktatta Efjtv. 229. §. Hatályos 2020. IV. 1-től.

²⁷ Kp. 117. § (4) bekezdés. Beiktatta Efjtv. 229. §. Hatályos 2020. IV. 1-től.

²⁸ Az Efjtv. végső előterjesztői indokolása 228-231. §-hoz.

²⁹ Kp. 117. § (5) bekezdés. Beiktatta Efjtv. 229. §. Hatályos 2020. IV. 1-től.

vonatkozó szabályozás módosítása előtt is, ha a felülvizsgálati kérelemben nem került megjelölésre befogadási ok.³⁰ A Kúria a visszautasítás esetén a végzések indokolásában kifejtette, hogy a Kúriát köti a fél által megjelölt befogadhatósági ok: „[...] a Kúria a befogadhatóság körében kizárólag a fél által megjelölt okból vizsgálódhat.”³¹ Ezt a jogértelmezést a Kp. módosítás már felülírta, ugyanis jelenleg a Kp. egyértelműen szabályozza, hogy a Kúria a felülvizsgálati kérelemben megjelölt befogadhatósági okhoz nincsen kötve.

A szabályozás módosulását követően a Kúria befogadási ok(ok) megjelölése kapcsán több döntésében rögzítette, hogy: „A felülvizsgálati kérelemben nem elegendő mindössze a befogadhatóság törvényi jogcímére utalni. Annyit mindenképpen ki kell fejteni, hogy a fél az adott ok(ok)ból miért tartja szükségesnek a felvetett jogkérdés Kúria általi eldöntését.”³²

3.3. A befogadhatóság tárgyában történő döntés

A felülvizsgálati kérelem kapcsán a Kúriának (a visszautasítás vizsgálatát követően) arról kell határozatot hoznia, hogy a felülvizsgálati kérelem befogadható-e vagy sem. A Kúria a befogadhatóság tárgyában történő döntéskor csak és kizárólag arról dönt, hogy a felülvizsgálati kérelem befogadásának feltételei fennállnak-e vagy sem, vagyis a) a felülvizsgálati kérelmet befogadja vagy b) a befogadást megtagadja, de befogadás esetén sem bírálja el érdemben a felülvizsgálati kérelmet.

A Kúria a befogadhatóság tárgyában történő döntés és a felülvizsgálati kérelem érdemi elbírálásának tartalmi elhatárolása kapcsán rámutatott arra, hogy: „A Kúria a befogadhatóság tárgyában hozandó döntése körében kizárólag a Kp. 118. § (1) bekezdésében felsorolt befogadási ok(ok) fennállását vizsgálhatja, a felülvizsgálati kérelemben megjelölt, annak alapját képező jogszabálysértésekről nem foglalhat állást, mert arra csupán a már befogadott felülvizsgálati kérelmet érdemben elbíráló határozatában van törvényes lehetőség.”³³

A Kúriának a felülvizsgálati kérelem befogadását megtagadó végzés kapcsán indokolási kötelezettsége van, tehát indokolással ellátott végzést kell hoznia. A befogadást megtagadó végzés ellen további bírósági szervezeten belüli kivételes jellegű jogorvoslat biztosított, jogegységi panaszt lehet benyújtani (Lásd bővebben 4.2. alpont.).

A felülvizsgálati kérelem visszautasítása és a befogadása megtagadásának elhatárolása kapcsán hangsúlyozandó, hogy a felülvizsgálati kérelem visszautasításra akkor kerül sor, ha a felülvizsgálati eljárás lefolytatásának eljárási akadályja van (nem jogosulttól származó, határidőn túl – igazolási kérelem nélkül – benyújtott, illetve felülvizsgálatból kizárt határozat elleni felülvizsgálati kérelem; befogadási ok megjelölésének hiánya stb.). A Kúria a befogadás tárgyában csak akkor hoz döntést, ha nem kerül visszautasításra a felülvizsgálati kérelem, tehát a visszautasítás vizsgálata megelőzi – időben – a befogadhatóság vizsgálatát (Kárpáti, 2017, 343). Az Alkotmánybíróság is rámutatott a visszautasítás és befogadás tárgyában történő döntés eltéréseire: „A támadott Kp. 118. § (1) bekezdése szerinti szabályozásban szereplő befogadási törvényi feltételek tartalmi befogadási feltételek, amelyek csak a formailag megfelelő felülvizsgálati kérelem tartalmi befogadási vizsgálata körében kerülhetnek alkalmazásra. A felülvizsgálati kérelem visszautasítása tehát nem azonos a befogadási döntéssel. Ha a felülvizsgálati kérelem hiányos és ezért nem jut el a tartalmi befogadási vizsgálat fázisába, akkor a

³⁰ KGD2019.36., KGD2019.64.

³¹ KGD2019.36. [9], KGD2019.64. [9].

³² BH2022. 87. II. pont. Lásd még például: Kúria Kfv. 37.196/2023/2., indokolás [19].

³³ Kúria Kfv. 37.196/2023/2., indokolás [17].

támadott szabályozásban szereplő tartalmi befogadási feltételek alkalmazására nem is kerülhet sor.”³⁴

A befogadhatóság tárgyában a Kúriának tanácsban, tárgyaláson kívül, a felterjesztéstől számított harminc napon belül végzésben kell határozni, mely végzést a Kúria közli a felülvizsgálati kérelmet előterjesztő féllel.

A felülvizsgálati kérelem érdemi elbírálására, csak akkor kerülhet sor, ha a Kúria befogadja a felülvizsgálati kérelmet. A felülvizsgálati kérelem befogadása nem jelenti azt, hogy a felülvizsgálati kérelem megalapozott, hiszen a Kúria a befogadás során csak arról dönt, hogy az érdemi felülvizsgálat törvényi feltételei fennállnak, de nem dönt a felülvizsgálati kérelem megalapozottságáról.

A Kúria a felülvizsgálati kérelem érdemi elbírálása során többféle döntési jogkörrel rendelkezik. Ha felülvizsgálni kért határozat az ügy érdemére kiható módon jogszabálysértő, illetve a Kúria közzétett határozatától jogkérdésben eltér, a Kúria a jogerős határozatot

- a) egészben vagy részben hatályon kívül helyezi (kasszatórius jogkör), és szükség esetén az ügyben eljáró bíróságot új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára utasítja,
- b) úgy változtatja meg (reformatórius jogkör), hogy a megtámadott közigazgatási cselekményt megsemmisíti, és a közigazgatási szervet új eljárás lefolytatására kötelezi.³⁵

A Kúria felülvizsgálati jogköre alapvetően kasszatórius, a reformatórius (megváltoztatási) jogköre nem terjed ki a megtámadott közigazgatási cselekményre, vagyis nem döntheti el véglegesen az ügyet, az eljáró közigazgatási szerv döntésének, cselekményének megváltoztatásával.

A Kúria a megtámadott határozatot hatályában fenntartja, ha a felülvizsgálni kért határozat a) a jogszabályoknak megfelel, vagy b) olyan eljárási szabálysértés történt, amely az ügy érdemi elbírálására nem hatott ki, illetve az c) a Kúria közzétett határozatától jogkérdésben nem tér el.³⁶

4. A jogegységesítés további eszközei és a felülvizsgálat összefüggései

A Kúriának a bíróságok jogalkalmazása egységességének biztosítására vonatkozó – Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdésében foglalt – feladatát jelenleg több eszköz biztosítja. A Kúria jogegységesítő funkcióját biztosító elsődleges eszköz a Kp.-ben szabályozott felülvizsgálat. További, a Kúria jogegységesítő feladatát biztosító eszközök a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvényben (a továbbiakban: Bszi.) szabályozott, a jogegység érdekében előterjesztett előzetes döntéshozatali indítvány,³⁷ a jogegységi panasz,³⁸ valamint a bírósági joggyakorlat-elemző csoport.³⁹

³⁴ 3291/2019. (XI. 5.) AB végzés, indokolás [14].

³⁵ Kp. 121. § (1) bekezdés.

³⁶ Kp. 121. § (2) bekezdés.

³⁷ Bszi. 32-41. §, 42-44. §. Megállapította az egyes büntetőjogi tárgyú és ehhez kapcsolódóan egyéb törvények módosításáról szóló 2021. évi CXXXIV. törvény 71. §. Hatályos 2022. január 1-től. Az egyes büntetőjogi tárgyú és ehhez kapcsolódóan egyéb törvények módosításáról szóló 2021. évi CXXXIV. törvény végső előterjesztői – 70-71. §-hoz kapcsolódó – indokolása a jogintézmény kapcsán a következőkre mutat rá: „A Velencei Bizottság a Bszi. és a bírák jogállásáról és javadalmazásáról szóló 2011. évi CLXII. törvény 2020 decemberében elfogadott módosításai kapcsán folytatott vizsgálatával összefüggésben a Javaslat integrálja a jogegységi eljárást a jogegységi panasz tanács eljárásaiba a „preliminary ruling” mintájára.”

³⁸ Bszi. 41/A-41/D. §. Beiktatta az Eftv. 72. §-a. Hatályos 2020. 04. 01-től.

³⁹ Bszi. 29-30. §.

4.1. A jogegység érdekében előterjesztett előzetes döntéshozatali indítvány és a felülvizsgálat összefüggései

A felülvizsgálati eljárással összefüggésben a Kúria ítélkező tanácsa jogosult előzetes döntéshozatali indítvány előterjesztésére a felülvizsgálati eljárás során, annak mindkét szakaszában (befogadási eljárás és a felülvizsgálati kérelem érdemi elbírálása), ha jogkérdésben el kíván térni a Kúria Bírósági Határozatok Gyűjteményében közzétett határozatától. A Kúria tanácsa az előzetes döntéshozatali indítvány előterjesztése esetén a felülvizsgálati eljárást felfüggeszti. Az jogegység érdekében előterjesztett előzetes döntéshozatali indítvány a peres felek akaratától független eszköz. Az előzetes döntéshozatali indítvány tárgyában született jogegységi határozatnak – ha törvény kivételt nem tesz – a felekre kiterjedő hatálya nincs. A jogegységi határozat a bíróságokra kötelező.

A felülvizsgálati kérelem befogadásával összefüggésben született – a jogegység érdekében előterjesztett előzetes döntéshozatali indítvány alapján – a Kúria Jogegységi Panasz Tanácsa 7/2023. Jogegységi határozata (Jpe.IV.60.024/2023/10.) a felülvizsgálati kérelemnek a joggyakorlat egységének biztosítása érdekében való befogadásáról (a továbbiakban: Jogegységi határozat). A Kúria egyik ítélkező tanácsa (a továbbiakban: Indítványozó) az előtte folyamatban lévő konkrét ügyben – az eljárás felfüggesztése mellett – előzetes döntéshozatali indítvánnyal fordult a Kúria Jogegységi Panasz Tanácsához. Az indítvány arra irányult, hogy „[...] a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 118. § (1) bekezdés a) pont aa) alpont első fordulata (a joggyakorlat egységének biztosítása) – általánosságban – mely esetekben indokolhatja a felülvizsgálati kérelem befogadását.”⁴⁰ Az indítvány oka, hogy a Kúria egy másik tanácsának két határozatban⁴¹ is kifejtett – az Indítványozó jogi álláspontjától eltérő – jogi álláspontja az volt, hogy „[...] a Kp. 118. § (1) bekezdés a) pont aa) alpont első fordulata (a joggyakorlat egységének biztosítása) – általánosságban – két esetben indokolhatja a felülvizsgálati kérelem befogadását: a támadott jogerős ítélet olyan elvi jogkérdést vet fel, amelyben a Kúria még nem foglalt állást (azaz vizsgálható alsóbb fokú joggyakorlat nem is szükséges), vagy a Kúria joggyakorlata nem egységes (vagyis az alsóbb fokú bíróságok joggyakorlatának egysége irreleváns).”⁴²

A Jogegységi határozat indokolása a Kúria két tanácsának eltérő álláspontját az alábbiak szerint összegzi: „A Jogegységi Panasz Tanács az indítványban megjelölt határozatok kapcsán rámutat arra, hogy azok a Kp. 118. § (1) bekezdés a) pont aa) alpont első fordulatának értelmezését tekintve abban egyezően foglalnak állást, hogy a befogadás egyik feltétele, hogy a felvetett elvi jelentőségű jogkérdésben a Kúria még nem foglalt állást. Eltérés abban a tekintetben mutatkozott, hogy – amennyiben a Kúria az adott jogkérdésben még nem foglalt állást – további feltételként kell-e vizsgálni, hogy vannak-e az alsóbb fokú bíróságoknak az adott jogkérdésben eltérő határozatai.”⁴³

A Kúria Jogegységi Panasz Tanácsa osztotta az Indítványozónak az indítványban megjelölt jogkérdésben kifejtett jogi álláspontját, és az alábbiak szerint határozott: „A közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény 118. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontjának első fordulata alapján, a joggyakorlat egységének biztosítása érdekében a felülvizsgálati kérelem befogadására – általánosságban – akkor kerülhet sor, ha a jogerős ítélet olyan elvi jelentő-

⁴⁰ 7/2023. Jogegységi határozat (Jpe.IV.60.024/2023/10.), indokolás [3].

⁴¹ Kúria Kfv.37.162/2023/2., indokolás [14] és Kúria Kfv.37.172/2023/2., indokolás [14].

⁴² 7/2023. Jogegységi határozat (Jpe.IV.60.024/2023/10.), indokolás [8].

⁴³ 7/2023. Jogegységi határozat (Jpe.IV.60.024/2023/10.), indokolás [32].

ségű jogkérdést vet fel, amellyel kapcsolatban a Kúria még nem foglalt állást, feltéve hogy a jogértelmezést igénylő elvi jelentőségű jogkérdésben a bírói gyakorlat nem egységes, vagy a joggyakorlattól eltérő bírói döntés megismétlődésének, ezáltal a jogegység megbomlásának a veszélye áll fenn.”⁴⁴

4.2. A jogegységi panasz és a felülvizsgálat összefüggései

A jogegységi panasz – a jogegység érdekében előterjesztett előzetes döntéshozatali indítványtól eltérően – a peres felek által a Kúria határozata ellen terjeszthető elő.

A jogegységi panasz és a felülvizsgálat összefüggései kapcsán hangsúlyozandó, hogy jogegységi panasznak van helye – a pervezetésre vonatkozó végzés kivételével – a Kúriának a a vonatkozó polgári, közigazgatási vagy büntető eljárási kódex alapján további fellebbezéssel, felülvizsgálati kérelemmel vagy felülvizsgálati indítvánnyal (a továbbiakban ebben az alfejezetben együtt: felülvizsgálati kérelem) nem támadható határozata ellen, ha a felülvizsgálati kérelemben a Kúria 2012. január 1. után hozott és a Kúria közzétett határozatától jogkérdésben való eltérésre már hivatkoztak, és a Kúria az eltéréssel okozott jogsértést határozatában nem orvosolta. Továbbá jogegységi panasznak van helye akkor is, ha a Kúria ítélező tanácsa akár a befogadás tárgyában, akár a felülvizsgálati kérelem elbírálása tárgyában hozott határozatában jogkérdésben – jogegységi eljárás kezdeményezése nélkül – úgy tér el a Kúria közzétett határozatától, hogy az adott eltérésre az alsóbb fokú bíróságok határozatában nem került sor.

A jogegységi panasz viszonylag új, kivételes jellegű, kettős funkcióval rendelkező, jogorvoslati és jogegységesítő eszköz.⁴⁵ A jogegységi panasz bevezetéséhez fűzött jogalkotói indokolás szerint: „A Kúria legfontosabb feladata a jogegység, a bíróságok egységes ítélkezési gyakorlatának biztosítása. Ehhez szükséges eljárási eszközök eddig is rendelkezésre álltak, de ezek csak részben feleltek meg a Velencei Bizottság által követett európai követelményeknek. A Velencei Bizottság töretlen álláspontja szerint a jogegységet a peres felek indítványára, rájuk kihatóan, jogorvoslati eszközökkel kell biztosítani, nem pedig informális, igazgatási jellegű módszerekkel, amelyekből a döntések következményét viselő peres felek ki vannak zárva. A javaslat ennek a követelménynek tesz eleget. Megszünteti a leirat jellegű eszközöket, és a jogegységesítést a felülvizsgálati eljárásokra, illetve egy új jogorvoslati eszközre, a jogegységi panaszra bízta. [...] A javaslat megoldása szükségessé teszi a Velencei Bizottság és a szakirodalom által egyaránt javasolt precedens-erő biztosítását a Kúria döntéseihez. Az egységes és az Alaptörvénnyel összhangban álló joggyakorlatot elsősorban nem igazgatási eszközök, hanem a Kúria döntéseinek kötelező ereje biztosítja, mert így a jogorvoslat során gyorsan elérhető az eredmény. A korlátozott precedens-rendszer, amely eredetileg az angolszász jogban jelent meg, de egyre jobban áthatja a kontinentális jogrendszereket is, a jogegység biztosításának alkotmányos, gyors és hatékony eszköze.”⁴⁶

Hangsúlyozandó, hogy a jogegységi panasz eljárás nem a felülvizsgálati eljárás (rendkívüli perorvoslati eljárás) folytatása, hanem önálló eljárás, amely a felülvizsgálati eljárást követi.

⁴⁴ 7/2023. Jogegységi határozat (Jpe.IV.60.024/2023/10.).

⁴⁵ A jogegységi panasz bevezetésével kapcsolatos kúriai tapasztalatokat lásd: A Kúria elnökének országgyűlési beszámolója a Kúria 2021. évi tevékenységéről a jogegység biztosítása és az önkormányzati normakontroll körében. (pp. 10–25). Online: <https://shorturl.at/owyJR>; A Kúria elnökének országgyűlési beszámolója a Kúria 2022. évi tevékenységéről a jogegység biztosítása és az önkormányzati normakontroll körében. (pp. 4–7, 9–35). Online: <https://shorturl.at/ghISY>

⁴⁶ Eftv. végső előterjesztői indokolása 65-74. §-hoz.

A felülvizsgálat és a jogegységi panasz összefüggései kapcsán a Kúria Jogegységi Panasz Tanácsa rávilágított arra, hogy: „A jogegységesítésnek ugyanakkor az elsődleges, a jogegységi eljárást időben is megelőző eszköze a felülvizsgálati eljárás. A jogegységi panasz eljárás bevezetésével és az azzal egyidőben módosított felülvizsgálati eljárási szabályozással ugyanis a jogalkotó célja kifejezetten az volt, hogy az ugyanabban a jogkérdésben jelentkező eltérő jogértelmezés problémáit a konkrét ügyekkel összefüggésben, az érintett felek kérelmére, az ő részvételükkel zajló eljárásban, elsősorban a felülvizsgálati eljárásban tárja fel és oldja meg a Kúria.”⁴⁷

A jogegységi panasz elbírálása – a felülvizsgálati eljárással egyezően – kétszakaszos (a jogegységi panasz befogadása és a panasz érdemi elbírálása). Ha jogegységi panasz tárgya felülvizsgálatot vagy felülvizsgálati kérelem befogadását megtagadó határozat és a jogegységi panasz tanács a jogkérdésben való nem indokolt eltérést megállapítja, annak az a jogkövetkezménye az, hogy a panasszal támadott határozatot hatályon kívül helyezi és a bíróságot a felülvizsgálati eljárás lefolytatására utasítja.

5. Az Alkotmányjogi panasz és a felülvizsgálat összefüggései

Az alkotmányjogi panasz és a felülvizsgálat összefüggései kapcsán megállapítható, hogy a Kúriának a felülvizsgálati kérelem befogadását megtagadó végzése, valamint felülvizsgálati kérelmet elbíráló határozata ellen is előterjeszthető alkotmányjogi panasz. A bírói döntés (az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés) elleni alkotmányjogi panaszt az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja deklarálja: Az Alkotmánybíróság alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját. Az alkotmányjogi panasz benyújtásra vonatkozó szabályokat (alkotmányjogi panasz benyújtására jogosultak, alkotmányjogi panasszal támadható bírói döntések, alkotmányjogi panasz feltételei, határidő stb.) az Alkotmánybíróságról 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) tartalmazza.⁴⁸ Az alkotmányjogi panasz benyújtásának konjunktív feltételei: a bírói döntés a) az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és b) az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.

Az Alkotmánybíróság a jogorvoslati lehetőségek kimerítése, mint feltétel kapcsán kiemelte: „[...] az Ügyrend 32. § (1) bekezdése értelmében az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszok esetében a jogorvoslati lehetőség kimerítésének kötelezettsége nem vonatkozik a felülvizsgálatra, mint rendkívüli jogorvoslatra. Az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz ezért akkor is benyújtható, ha törvény felülvizsgálati kérelem benyújtását is lehetővé teszi.”⁴⁹

Az Abtv. meghatározza az alkotmányjogi panasz előterjesztésére jogosultak körét is, az alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz azzal, hogy ez nem illeti meg a közhatalmat gyakorló indítványozót. A közhatalmat gyakorló peres fél felülvizsgálati kérelmet előterjeszthet, de a bírói döntéssel szemben alkotmányjogi panasszal már nem fordulhat az Alkotmánybírósághoz.

Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz kapcsán nem vizsgálja felül a bírói döntés törvényességét, kizárólag a bírói döntés Alaptörvénnyel való összhangjának vizsgálatára van hatásköre. Továbbá az Alkotmánybíróság a Kúria felülvizsgálati kérelem befogadását megta-

⁴⁷ 7/2023. Jogegységi határozat (Jpe.IV.60.024/2023/10.), indokolás [25]. Lásd még Jpe.IV.60.034/2022/5. sz. végzés, indokolás [10].

⁴⁸ Abtv. 27-31. §.

⁴⁹ 3007/2022. (I. 13.) AB végzés, indokolás [22].

gadó végzései ellen előterjesztett alkotmányjogi panaszok elbírálása során több végzésében is rámutatott, illetve megerősítette, hogy nincs hatásköre arra sem, hogy a felülvizsgálati kérelem befogadhatósága feltételeinek fennállásáról vagy fenn nem állásáról állást foglaljon, mivel az nem alkotmányossági kérdés: „Annak megítélése, hogy a felülvizsgálati kérelem befogadásának feltételei fennállnak-e vagy sem, nem alkotmányossági, hanem szakjogi-törvényértelmezési kérdés, melyben az Alkotmánybíróság következetes gyakorlatának megfelelően a Kúria döntését nem bírálhatja felül.”⁵⁰

6. Összegzés

A felülvizsgálati kérelem befogadása mint szűrő szükségességét az indokolja, hogy a felülvizsgálat a jogerőt áttörő, rendkívüli perorvoslat, nincs összefüggésben az Alaptörvényben szabályozott jogorvoslathoz való joggal. A Kp. szabályaival és céljával összhangban áll, hogy nem kerül befogadásra minden felülvizsgálati kérelem. Ennek okán felülvizsgálat (rendkívüli perorvoslat) a törvényben meghatározott korlátok és különös feltételek fennállása esetén vehető igénybe, nem pedig általános jelleggel minden jogerős bírósági határozat ellen. A felülvizsgálati kérelem befogadására, majd azt követően a felülvizsgálati kérelem érdemi elbírálására csak akkor kerülhet sor, ha a befogadás feltételei fennállnak. A felülvizsgálati kérelem befogadása tárgyában hozott végzésekből kirajzolódik a Kúria befogadási gyakorlata. Az előzetes döntéshozatali indítvány és a jogegységi panasz (jogegységet biztosító eszközök), illetve az elbírálásuk során hozott határozatok pedig segítik a befogadás kapcsán az egységes jogértelmezést ez által az egységes bírói gyakorlat kialakítását.

A felülvizsgálat (rendkívüli perorvoslat) kettős funkcióval rendelkezik, elsődleges funkciója a jogegység biztosítása, másodlagos funkciója a jogorvoslati, egyéni jogvédelmi funkció. Egyrészt a Kp. felülvizsgálatra, illetve befogadásra vonatkozó rendelkezései, másrészt a Kp. szabályaival és céljaival összhangban lévő egységes kúriai jogértelmezés biztosítani tudja a felülvizsgálat elsődleges és másodlagos funkciójának érvényesülését.

Hivatkozások

- Gyurita R. (2023). A hatósági döntések elleni fellebbezések korlátozása, kizárása. In Keserű B. A., & Szoboszlai-Kiss K. (Szerk.), *SALUS VOCALIS Csegöldi indulás - Győri érkezés Ünnepi tanulmányok Fazekas Judit tiszteletére* (pp. 197–208). UNIVERSITAS-Győr. <https://doi.org/10.59199/salusvocalis.2023>
- Horváth E. Í. (2019). Perorvoslatok. In Horváth E. Í., Lapsánszky A., & Wopera Zs. (Szerk.), *Közigazgatási perjog* (pp. 355–401). Dialóg Campus.
- Kárpáti M. (2017). Rendkívüli perorvoslatok. In Petrik F. (Szerk.), *A közigazgatási eljárás szabályai. Kommentár a közigazgatási gyakorlat számára (4. kiadás, II. kötet). A közigazgatási perrendtartás magyarázata* (pp. 338–353). HVG-ORAC.
- Kovács A. Gy. (2018). Rendkívüli perorvoslatok. In Barabás G., F. Rozsnyai K., & Kovács A. Gy. (Szerk.), *Kommentár a közigazgatási perrendtartáshoz* (pp. 630–673). Wolters Kluwer.
- F. Rozsnyai K. (2021). Gyógyítható-e a közigazgatási perorvoslati rendszer? In Holé K., & Király E. (Szerk.), *Haladás és ellenállás* (pp. 186–199). ELTE Eötvös.

⁵⁰ 3013/2023. (I. 13.) AB végzés, indokolás [28]. Lásd még például: 3365/2019. (XII. 16.) AB végzés, indokolás [21].